

Násilí a gender

Prezentace: Téma č. 4

doc. PhDr. Kateřina Nedbálková,
Ph.D.

Prezentace jsou součástí tříletého projektu „Schools of Equality – Rovnost začíná ve škole“ financovaného z Evropských strukturálních fondů (OP VVV) zaměřeného na rozvoj kompetencí pro demokratickou kulturu. Reg. číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008296. Prezentace spadá pod licenci Creative Commons CC BY-SA.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Násilí

osnova přednášky

- Násilí, kriminalita, vězení (203,2004)
- Domácí násilí
- Symbolické násilí a třídní nerovnost

násilí

záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu (definice Světové zdravotnické organizace WHO).

násilí dle kritérií

- obrácené proti sobě
- interpersonální
- skupinové, proti skupinám

jiná kritéria

- genderované násilí
- třídní násilí

vězení, kriminalita, gender

Vězení jako genderovaná organizace (J. Acker, D. Britton)

- **kódováno jako prostor násilí**
nebezpečí, zranění, smrti
- ideálním potenciálním zaměstnancem je muž, spojení mezi maskulinitou a fyzickou silou
- primární rolí dozorce je spíše zajistit dohled a výkon byrokratických procedur

Orange is the new black, seriál

Hlavní rozdíl je v tom, že ženy jsou ženy a muži jsou muži. Na tom se změnit nic nedá [...]. No podívejte se to máte tak, pokud se žena dopustí trestného činu, tak je nějak vyšinutá. Muži ve vězení, to jsou normální chlapi, co mají jen trošku posunutý ten hodnotový řád, to jsou lidi jako my. Žena páchající trestnou činností je totálně ujetá, vybočuje ze své přirozenosti. [...] To je vždycky něco patologického, to jsou spíš pošuci a magoři.

(bývalý ředitel mužské věznice, ČR)

kdo jsou lidé ve vězení?

statistiky zdroj

<https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/>

stav k 3.12.	Muži	Ženy	Mladiství	Cizinci	Celkem
Počet vězněných osob	19840	1627	88	1767	21744
Počet obviněných	1723	119	23	545	1842
Počet chovanců	79	8	N/A	3	87
počet odsouzených	18039	1500	65	1201	19538
S ostrahou nízký	832	208	N/A	57	1042
S ostrahou střední	5134	627	N/A	251	5754
S ostrahou vysoký	10992	628	N/A	765	11637
Se zvýšenou ostrahou	1010	31	N/A	123	1040
Počet doživotně odsouzených	45	3	N/A	N/A	48

Rozdílné konceptualizace kriminality mužů a žen

ženy ve vězení nejsou opravdové ženy

ženské věznice nejsou opravdové věznice

(násilí, nebezpečí versus dohled nad neposlušnými dětmi)

nařízení věznice

- “ Odsouzení nepoškozují objekt a zařízení věznice. Povolenu individuální úpravou ložnice, cel a společně užívaných prostor nenarušují bezpečnost a pořádek a neohrožují mravnost”
- “Nábytek na ložnicích je uspořádán esteticky, přehledně a je přístupný kontrole. Plakáty, reprodukce, fotografie a jiné ozdobné předměty jsou vyvěšeny v přiměřeném množství, se souhlasem vychovatele. Nezveřejňuje se pornografický materiál.”
-

vztahy ve vězení

- partnerské
- pravá a nepravá lesbictví

ideál rovnosti versus hra

- *“V lesbické lásce - podotýkám v opravdové jsou si obě ženy rovny. Taková dvojice je tu velice vzácná. Převahuje tu dvojice žen, které venku mají manžela, druha. Takové páry si hrají na mámu a tátu a zpravidla o lesbách neví vůbec nic. To, že spím s ženou ještě neznamena, že jsem lesba.” (paní Lenka)*

Rozdělení rolí - fotřici a mamči

- *“Fotřici mají za úkol chránit mamči, aby jim nikdo nenadával, neurážel je, nebral věci víc než je nutno a mamči se zase starají jak jídlem tak dohlíží na čistotě a údržbě všech jejich oděvů” (paní Zita, deníky)*

Kateřina Nedbálková

Spoutaná Rozkoř

Sociální (re)produkce genderu
a sexuality v ženské věznic

násilí a gender

- domácí násilí
- násilí na dětech, týrání dětí
- znásilnění
- pornografie
- ženská obřízka
- násilí a sexbyznis
- zločiny z nenávisti
- násilí a válečné konflikty

domácí násilí

Domácí násilí je **fyzické, psychické anebo sexuální** násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází **opakovaně** v jejich **soukromí** a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti.

Klíčové znaky domácího násilí:

- 1 Opakování a dlouhodobost** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek.
- 2 Eskalace** – od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
- 3 Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí** osoby ohrožené a osoby násilné – domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.
- 4 Neveřejnost** – probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.

Big little lies Series 2017

- <https://www.youtube.com/watch?v=BPQZgO3BaRI>

Mýty a fakta o domácím násilí

Domácí násilí se vyskytuje pouze v sociálně slabších vrstvách.

Pravda: Domácí násilí se týká všech lidí bez ohledu na jejich sociální postavení, vzdělání, rasu a náboženství.

Příčinou domácího násilí je alkoholismus partnera.

Pravda: Alkoholismus není příčina a ani omluva domácího násilí.

Situace nemůže být tak vážná, jinak by násilnou osobu její partner opustil.

Pravda: Násilné osoby svým partnerům vyhrožují, že v případě odchodu ublíží jejich dětem nebo jim. Zůstávají tedy ze strachu, ale nikdy ne proto, že by s násilnou osobou souhlasili.

Domácí násilí je chybou ohrožené osoby, vinu nelze svalovat pouze na stranu osoby násilné.

Pravda: Provokace, ať už skutečná, či smyšlená, opakované násilí neomlouvá. Za násilné chování je vždy plně odpovědná pouze násilná osoba.

Ohroženou osobu i násilnou osobu lze na první pohled rozeznat.

Pravda: Násilí je velmi dobře ukryto za zdmi domova. Násilná osoba se často svému okolí jeví jako osoba sympatická.

Ohrožená osoba se za svoji situaci stydí, proto se s ní většinou odmítá komukoliv svěřit.

Domácí násilí je okrajová záležitost, která se vyskytuje jen zřídka.

Pravda: Jedná se o velmi častý negativní jev. Statistiky uvádějí, že domácí násilí zažilo 38% žen.

Domácí násilí jsou spíše hádky, tzv. „Italské manželství“.

Pravda: Je nutné odlišit hádku – kdy stojí proti sobě dva jedinci ve stejné pozici a domácí násilí – kde na jedné straně stojí vystrašená ohrožená osoba a proti ní osoba násilná.

Proč je pro oběti těžké
mluvit?

butch and femme

násilí se očekává od
ženy více maskulinní

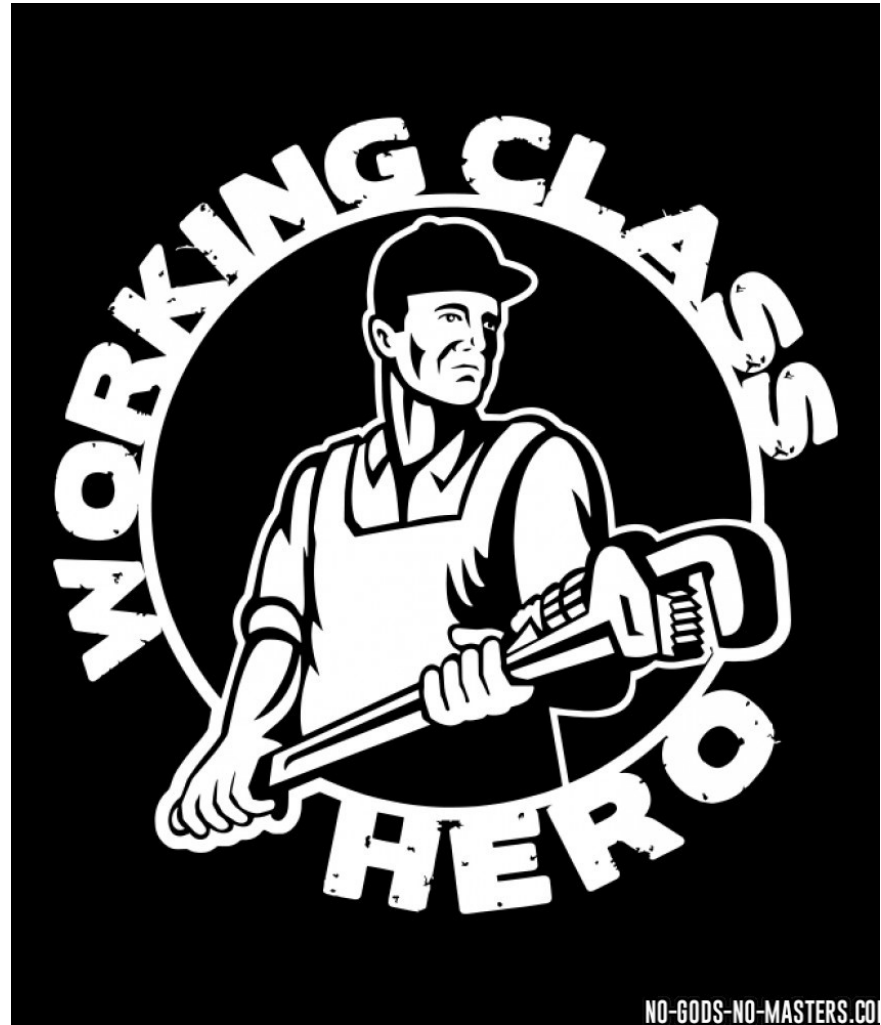

násilí a třídní nerovnost

- mění se třídní struktura
- mění se podoby dělnictví

- symbolické násilí

výměna manželek